

Мєдвєдєва Н.А, к.т.н., доцент,
Ящук Д.О., магістр,
Національний університет біоресурсів та природокористування України

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНІЙ ГАЛУЗІ

Для успішного входження України на європейські та світові енергетичні ринки необхідно забезпечити співставність рівнів внутрішніх та європейських (світових) цін на паливно-енергетичні ресурси (ПЕР), зміцнити діючий оптовий ринок електричної енергії, створити дієві енергетичні ринки палива, забезпечити екологічну прийнятність енерговиробництва.

Необхідними діями в цьому напрямі є забезпечення відповідності енергетичної політики країни принципам Європейської Енергетичної Хартії та гармонізація нормативно-законодавчої бази, використання існуючих і пошук нових можливостей кооперації на взаємовигідних засадах з постачальниками та споживачами ПЕР, формування ситуацій системної взаємозалежності між ними та Україною.

Спроби вирішення проблеми підвищення енергетичної ефективності в Україні робилися продовж досить значного періоду часу. Україна долучилася до Договору про Енергетичне Співтовариство та інших європейських ініціатив, де скорочення питомого споживання енергетичних ресурсів, є одним із найважливіших напрямів енергетичної політики.

На сьогодні велика кількість нормативно-правових актів у сфері енергоефективності вже розроблена й прийнята. Не зважаючи на це, існує потреба продовження процесу удосконалення нормативно-правової бази. Основний закон у цій галузі – Закон України «Про енергозбереження» [1], прийнятий ще у 1994 році, на сьогодні вже вичерпав свій ресурс. Потребують узгодження й осучаснення положення інших нормативно-правових актів, їх приведення до європейських норм. З цією метою було розроблено низку нових законопроектів, які, у разі їх прийняття, могли б забезпечити регулювання відносин у сфері ефективного використання енергоресурсів, у тому числі й у регіональних енергетичних відносинах.

Серед них можна назвати законопроекти: «Про ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів» [2], «Про енергетичну ефективність житлових та громадських будівель» (№ 0856 від 12.12.2012 р.), «Про енергетичний аудит» (№ 3580 від 01.11.2013 р.), «Про особливості здійснення закупівель енергосервісних послуг» (№ 2548а від 05.07.2013 р.), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правових засад реалізації енергосервісних договорів» (№ 2550а від 05.07.2013 р.), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження енергоефективних заходів у бюджетних установах» (№ 3013 від 23.07.2013 р.) тощо. Але всі вони мають низку недоліків, частина з них була або відкликана чи не прийнята, інші були відкладені на невизначений термін. Також розроблено та прийнято велику кількість національних стандартів за різними напрямками (енергозбереження, нормування витрат і втрат, енергетичного маркування, енергоаудиту, енергоменеджменту [3], вторинних енергоресурсів тощо).

Законопроект «Про ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів» повинен замінити Закон України «Про енергозбереження». До сфери його дії відносяться такі важливі питання: розробка національних стандартів та технічних регламентів у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергетичне маркування, державна експертиза, енергетичний аудит, енергетичний менеджмент; нормування витрат паливно-енергетичних ресурсів, договори у сфері ефективного їх використання, енергосервісні послуги та договори, державна підтримка та відповідальність за порушення вимог законодавства з відповідних питань тощо. Проте цей законопроект потребує доопрацювання, зокрема, в частині термінологічних визначень та їх узгодження з термінологією прийнятою у європейському законодавстві, що є досить важливим для основного первинного законодавчого акту. Окрім

того, було б доцільним його доопрацювання з метою створення більш сприятливих умов для діяльності регіональних та місцевих органів влади, місцевої громади, зокрема, більш чіткого визначення відносин місцевих органів влади з бізнесом та з громадськістю (які б забезпечували стабільність, передбачуваність, прозорість цих відносин, зрозумілість «правил гри» на місцевих енергетичних ринках). З метою скорочення кількості нормативно-правових актів необхідно також внести до цього законопроекту положення інших запропонованих законопроектів.

Серед важливих законодавчих актів Європейського Союзу, які стосуються питань енергоефективності, можна назвати: Директиву з енергоспоживання будівель (2002/91/EU-EPBD та 2010/31/EU), якими передбачається необхідність енергетичної паспортизації будівель та вводяться стандарти щодо енергоспоживання будівель; Директиви з екодизайну (екологічно орієнтоване проектування продукції – 2005/32/EU та 2009/125/EU), які встановлюють певні вимоги щодо екологічності продукції що споживають енергію та заходів щодо зменшення енергоспоживання такої продукції і, як наслідок, зменшення негативного впливу на оточуюче середовище; Директиви з маркування енергетичної продукції (1992/75/EU та 2010/30/EU), які стосуються маркування та стандартизації інформації щодо енергоспоживання побутових приборів (встановлення класів енергоефективності); Директиву ЄС зі збільшення частки використання відновлюваних джерел енергії (2009/28/EU) та Директиву з енергетичної ефективності (2012/27/EU), яка визначає загальний комплекс заходів з підвищення енергоефективності.

Після укладення Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом Україна здійснює заходи щодо адаптації законодавства у пріоритетних сферах. Приєднавшись до Енергетичного Співтовариства у 2012 році, Україна зобов'язалася зобов'язання поступово адаптувати своє законодавство до вимог Третього Енергопакету.

Адаптація українського законодавства до енергетичного законодавства ЄС має сприяти створенню конкурентних енергетичних ринків України, інтегрованих до європейських ринків. Створення таких ринків базується на засадах:

- забезпечення надійності постачання енергоносіїв;
- розширення конкуренції відповідно до принципів свободи руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили;
- забезпечення охорони навколишнього середовища та цивільного захисту у сфері техногенної безпеки.

Висновок: Проведений аналіз нормативно-правового забезпечення в електроенергетичній галузі свідчить про наявність суттєвих невідповідностей в частині вимог нормативно-правових і нормативно-технічних актів у сфері виробництва, постачання та споживання електричної енергії. Як показує європейський досвід існує ряд методів та заходів, які використовуються для управління режимами електроспоживання, тому їх застосування допоможе прискорити процеси реформування в енергетичній галузі України.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України від 1 липня 1994 р. № 74/94 Закон України «Про енергозбереження» [Електронний ресурс]/ Сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/74/94-%D0%B2%D1%80>
2. Верховна Рада України від 12 серпня 2013 № 3071 Проект Закону «Про ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів» / Сайт Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/739-18>
3. Енергозбереження. Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання: ДСТУ ISO 50001:2014. — [Чинний від 2015-01-01]. — К.: УкрНДНЦ, 2014. — 26 с. — (Національні стандарти України).